

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/104/2017
Identifikačné číslo spisu:	7207232137
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7207232137.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. P. D., bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. Frederikou Birkovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Rosná 5, proti žalovanému Ing. C. H. bývajúcemu v O., zastúpenému JUDr. Martou Šuvadovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Floriánska 16, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 41C/173/2007, o dovolaniach žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. októbra 2016 sp.zn. 1Co/516/2015 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 12. októbra 2016 sp.zn. 1Co/517/2015, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. mája 2015 č.k. 41C/173/2007-1381 v spojení s opravným uznesením tohto súdu zo 16. februára 2017 č.k. 41C/173/2007-1673 a opravným uznesením tohto súdu z 1. marca 2017 č.k. 41C/173/2007-1686 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“) žalobkyne a žalovaného tak, že z vecí patriacich do BSM prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne vklad na bežnom účte č. XXXXXXXXXXX/XXXX. so zostatkom 702,90 € vedený v Tatra banke, vklad na termínovanom účte č. XXXXXXXXXXX/XXXX so zostatkom 665,60 € vedený v Tatra banke, vkladnú knižku č. XXXXXXXXXXX/XXXX so zostatkom 70,86 €, investičné životné poistenie v ING- životná poisťovňa a.s., poisťná zmluva č. XXXXXXXX v Nationale Nederlanden poisťovňa a.s. so zostatkom 1206,20 €, nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXXX, a to byt č. 19 nachádzajúci sa v O., 7. poschodie, v okrese Košice II, obec Košice - Sídliisko KVP, kat. územie L., vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a zariadeniach domu č. súp. 1285 na ulici M. o veľkosti 1995/100 000; do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXX, okres Košice-okolie, obec Janík, kat. územie U., dom so súp. č. 53, stojaci na parcele č. 250 - trvalé trávne porasty o výmere 2076 m2, parc. č. 247/3 - trvalé trávne porasty o výmere 857 m2, parc. č. 250- zastavané plochy a nádvoria o

výmere 1221 m², podielové listy Tatra Asset Management správ. spol. a.s. Harmonic Fund o.p.f. (Tam-HRFs počtom podielových listov 68885 v hodnote 2438,62 €, životné poistenie AMSLICO AIG Life poisťovňa a.s. poisťka č. XXXXXXXX so zostatkom 2508,25 €, vklad na bežnom účte č. XXXXXXXXXXXX/XXXX so zostatkom 375,01 € vedený v Tatra banke, vklad na účte č. XXXXXXXXXXXX/XXXX so zostatkom 691,91 € vedený v Tatra banke, zostatok na doplnkovom dôchodkovom sporení v Doplnkovej dôchodkovej spoločnosti Tatra banky a.s., zmluva č. XXXXXXXXXXXX vo výške 1765,92 €. Na vyrovnanie žalobkyne a žalovaného titulom vyporiadania BSM zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému sumu 15 305,25 € do 90 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku rozhodnutia uviedol, že o trovách konania rozhodne osobitným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Konštatoval, že čistá hodnota majetku patriaceho do BSM (už po odrátaní záväzkov, t.j. uhradených úverov stranami sporu pre Prvú stavebnú sporiteľňu po zániku BSM, a to žalobkyňou v sume 397,45 € a žalovaným v sume 1501,70 €, čo nebolo sporné medzi stranami), je 107 085,72 € a s prihliadnutím na § 150 Občianskeho zákonníka vychádzajúc zo zásady, že podiely manželov sú rovnaké, predstavuje podiel každého zo strán sumu vo výške 53 542,86 €, pričom žalobkyňi bol prisúdený majetok v celkovej čistej hodnote 68 848,11 €, žalovanému v čistej hodnote vo výške 38 237,61 €. Na vyrovnanie podielov je žalobkyňa povinná zaplatiť žalovanému sumu 15 305,25 €. V zmysle ustanovenia § 160 ods. 1 O.s.p. s prihliadnutím na výšku sumy, ktorú je povinná žalobkyňa vyplatiť žalovanému titulom vyrovnanie podielov, súd určil lehotu na plnenie 90 dní, ktorú považoval za primeranú. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa odvolanie.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. októbra 2016 sp.zn.

1Co/516/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu a napadnutého rozsudku dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci a takto vykonané dôkazy aj zákonným postupom vyhodnotil pri zisťovaní rozsahu majetku patriaceho do BSM strán sporu (účastníkov). Pri jeho vyporiadaní sa dopustil nesprávneho postupu, keď náležite neprihliadol na dlhy účastníkov ku dňu zániku BSM a taktiež pri ukladaní povinnosti výplaty na vyrovnanie podielov sa dopustil nesprávneho matematického výkladu. Tieto pochybenia sa však prejavili v prospech žalobkyne (odvolateľky) a zmeňujúc odvolacie rozhodnutie by za takejto situácie vyznelo pre ňu nepriaznivejšie oproti prvoinštančnému rozhodnutiu, čo je v rozpore so základnou zásadou rozhodovania odvolacieho súdu v sporovom konaní, ktorá bráni odvolaciemu súdu rozhodnúť v neprospech odvolateľa.

2.1. Odvolací súd považoval za správny záver súdu prvej inštancie pri ustáľovaní masy BSM, hodnoty jednotlivých vecí, ako aj dôvodov rozsudku v tejto časti, a preto na ne odkázal v súlade s § 387 ods. 2 CSP a s prihliadnutím k odvolacím námietkam žalobkyne, ktorá žiadala do BSM zahrnúť aj finančné čiastky, ktoré mal žalovaný zarobiť za trvania manželstva, ktoré mal tento spotrebovať do zániku BSM bez toho, aby preukázal účel, na ktorý boli použité, ďalšie finančné čiastky, ktoré mal žalovaný získať za trvania manželstva a s ktorými neoprávnene naložil, považoval za potrebné dodať, že predmetom konania o vyporiadanie BSM je vyporiadanie majetku (aktíva aj pasíva) manželov, ktorý títo mali ku dňu zániku ich BSM. V rámci tohto konania sa teda nemožno zaoberať majetkom, ktorý manželia síce nadobudli za trvania ich manželstva, ale ktorý ku dňu zániku BSM už nevlastnili. V prípade peňažných prostriedkov teda nemožno do vyporiadania zahrnúť také peňažné prostriedky, ktoré boli do zániku BSM spotrebované, a to bez ohľadu na to, že sa tak stalo konaním jedného z manželov bez súhlasu druhého. Takéto konanie sa totiž spravuje ustanovením § 144 a § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka.

2.2. Uvedené ustanovenia upravujú vzťahy manželov pri správe spoločných vecí. Ustanovenie § 144 Občianskeho zákonníka upravuje vnútorné vzťahy manželov a právna úprava § 145 Občianskeho zákonníka upravuje vzťahy manželov týkajúce sa spoločnej veci; navonok. Rozhodovať o relatívnej neplatnosti právneho úkonu nemožno však ani v rámci predbežnej otázky v konaní o vyporiadanie BSM, a preto odvolací súd vychádzal zo zásady, že pokiaľ došlo jedným z manželov k nakladaniu so spoločnými peňažnými prostriedkami za trvania BSM a pokiaľ takýto úkon nebol osobitným súdnym rozhodnutím určený za úkon neplatný, je treba takýto úkon považovať za platný a takto spotrebované peňažné prostriedky za trvania manželstva nemožno zahrnúť do vyporiadania ich BSM. Výslovil záver, že súd prvej inštancie postupoval správne, ak do vyporiadania BSM nezahrnul také peňažné prostriedky, ktoré boli spotrebované jedným z manželov do zániku BSM.

2.3. Za správny považoval tiež postup súdu prvej inštancie, pokiaľ tento do BSM zahrnul hodnotu za predaj motorového vozidla, na ktorej výške sa obe strany počas konania zhodli a správne tento neprihliadol k zmene stanoviska žalobkyne (zjavne účelovej) ohľadom hodnoty tohto motorového vozidla, ku ktorému došlo potom, čo táto zistila, že motorové vozidlo bolo už odpredané.

2.4. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobkyne, pokiaľ sa táto domáhala do BSM zahrnúť aj ďalšie byty, ktoré boli nadobudnuté do vlastníctva iných osôb (rodičov žalovaného). Žalobkyňa v tomto smere neunesla dôkazné bremeno na svoje tvrdenia, že uvedené byty mali byť nadobudnuté za ich spoločné peňažné prostriedky. Konštatoval, že aj v prípade, ak by sa jej tvrdenia preukázali aspoň čiastočne pravdivými, nemohlo to vyvolať taký právny dôsledok, akého sa v konaní domáhala.

2.5. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že do BSM bolo potrebné započítať aj peňažnú čiastku 13 941,40 € na získanú pôžičkou zo 17. januára 2005 poskytnutej jej bratom Ing. F. D., odvolací súd poukázal na to, že k zaradeniu uvedenej sumy ako aktív do BSM bránilo samotné tvrdenie žalobkyne, že tieto peňažné prostriedky mala za trvania ich BSM ona spotrebovať, jej tvrdenia ohľadne pôžičky boli rozporuplné a neveryhodné (v konaní nikdy nekonkretizovala podmienky za akých bola táto pôžička uzavretá, dokedy mala byť vrátená, resp. či došlo k jej vráteniu a v akom rozsahu).

2.6. K námietke žalobkyne, v ktorej sa domáhala započítania do BSM aj hodnoty tzv. odbytného doplnkového dôchodkového poistenia žalovaného v DDP Pokoj vo výške 4 647,23 € odvolací súd poukázal na to, že súdna prax pri výklade ustanovenia § 143 Občianskeho zákonníka upravujúceho rozsah vecí patriacich do BSM už zaujala názor, že bezpodielové spoluvlastníctvo netvorí majetkové práva, ktoré za trvania manželstva vzniknú jednému z manželov. Za takéto právo je potrebné považovať napr. mzdu jedného z manželov. Tá sa stáva bezpodielovým spoluvlastníctvom až okamihom, keď boli takéto finančné prostriedky jednému z manželov za trvania manželstva fyzicky vyplatené. Pokiaľ teda takto označené odbytné doplnkové dôchodkové poistenie nebolo žalovanému reálne vyplatené, predstavuje toto iba jeho majetkové právo a toto nemožno zahrnúť do BSM, a to bez ohľadu na to, že jeho hodnota bola vyčísľiteľná aj k dátumu zániku BSM.

2.7. Odvolací súd k námietke žalobkyne, že do BSM bolo potrebné zaradiť aj hodnotu podielových fondov TAM, ktoré bolo vedené na meno dcéry strán sporu uviedol, že podielové fondy vedené na inú osobu sú vlastníctvom tejto osoby a táto osoba je oprávnená s nimi nakladať podľa vlastného uváženia. K takémuto jej oprávneniu patrí aj možnosť - časť vyplatených podielov z tohto podielového fondu previesť na inú osobu, teda aj na žalovaného ako svojho otca v čase po zániku BSM.

2.8. Neprihliadol tiež k námietke žalobkyne, že došlo k pochybeniu súdu prvej inštancie pri vyporiadaní sa s nesplatenými záväzkami z titulu úhrady úverov poskytnutých za trvania manželstva Prvou stavebnou sporiteľňou, nakoľko vyporiadanie s touto odvolacou námietkou by žalobkyňi priviedlo nepriaznivejší výsledok (bez odvolania na strane žalovaného). Pri vzájomnom započítaní týchto záväzkov by vznikol výsledný záväzok žalobkyne uhradiť žalovanému sumu 552,12 € (750,85€ - 198,73 €).

2.9. V rámci prieskumu napadnutého rozhodnutia odvolací súd zistil, že sa tento dopustil nesprávneho matematického výpočtu pri určovaní povinnosti žalobkyne vyplatiť žalovanému na vyrovnanie podielov. Súd prvej inštancie ustálil hodnotu BSM na 107 085,72 € a vychádzajúc zo zásady rovnosti podielov oboch manželov by takto každému z nich mala pripadnúť hodnota 1 z uvedenej sumy, teda 53 828,14 €. Žalobkyňi boli preukázateľne do výlučného vlastníctva prikázané veci, ako aj peňažná hodnota v celkovej sume 69 245,56 €; takto prikázaná hodnota predstavuje hodnotu vyššiu o 15 417,43 € ako je hodnota 1 hodnoty BSM, ktorá jej patrí, a teda správna výška výplaty, ktorú má žalobkyňa žalovanému vyplatiť by mala predstavovať sumu 15 417,43 € a nie sumu 15 305 € ako ustálil súd prvej inštancie. Aj toto pochybenie bolo v prospech žalobkyne a keďže žalovaný sa proti rozsudku neodvolal, nemohol odvolací súd rozhodnúť v neprospech žalobkyne.

2.10. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V súvislosti s prípustnosťou dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP uviedla, že odvolací súd porušil jej právo na spravodlivý proces, pričom toto porušenie práva spočíva v celkovej zmätočnosti jeho rozhodnutia. Táto vada podľa jej tvrdenia spočívala v tom, že nebola vyporiadaná celá masa BSM, nakoľko ani jeden zo súdov nižšej inštancie sa vôbec nezaoberal jej návrhom zahrnúť do masy čiastku 1

659,59 € ako hodnotu veci obstaranej z úveru, poskytnutom žalovanému v júli 2006 Tatra bankou, a.s. a splatenom počas trvania manželstva; odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nevyjadril k jej namietaným procesným chybám súdu prvej inštancie, ktoré podľa nej spočívali v nesprávnej aplikácii procesných predpisov. Namietala nedodržanie zákonom stanoveného postupu súdu podľa § 126 O.s.p. na pojednávaní 16. februára 2015 pri výsluchu svedkyne, nedodržanie postupu súdu pri oboznamovaní dôkazov listinami s poukazom na § 129 O.s.p. (kópie týchto listín jej k nahliadnutiu ani predložené neboli a ktorých pravdivosť a vierohodnosť spochybnila). Odvolaciemu súdu vytýkala, že jej konkrétnym odvolacím námietkam nevenoval dostatočnú pozornosť a nevzal na zreteľ časové súvislosti výberov úspor žalovaným a nadobúdaním nehnuteľností (garsónok) osobami jemu blízkymi. Za nespravodlivé, mylné a zmätočné považovala dovolateľka odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu ohľadom účelovosti jej konania týkajúce sa motorového vozidla, ktorý konštatoval, že pred súdom prvej inštancie nebola zistená suma, za ktorú žalovaný auto odpredal, avšak neuviedol, že súd prvej inštancie nevykonával ani jeden ňou navrhnutý dôkaz. Žalobkyňa celé konanie na súdoch nižších stupňov ako celok vnímala ako nespravodlivé. Namietala, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nevyjadril k namietaným procesným chybám súdu prvej inštancie a nevysporiadal sa s podstatnými námietkami uvedenými v jej odvolaní. Postup odvolacieho súdu považovala žalobkyňa za nesprávny a v rozpore s čl. 2 CSP. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobkyňa v dovolaní uviedla, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, pričom za nesprávne právne posúdenie označila to, ako súdy oboch inštancií zohľadnili skutočnosť, že peňažné prostriedky, ktoré žalovaný počas rozvodového konania vybral z účtov patriacich do BSM a s ktorými naložil neoprávnene, nemožno zahrnúť do vyporiadania BSM a ani sa s tým v rámci vyporiadania BSM zaoberať, nakoľko ku dňu zániku manželstva už neexistovali, boli spotrebované, a to bez ohľadu na to, že sa tak stalo konaním jedného z manželov bez súhlasu druhého (bod 54 rozsudku). Odvolací súd vychádzal zo zásady, že pokiaľ došlo jedným z manželov k nakladaniu so spoločnými peňažnými prostriedkami za trvania BSM a pokiaľ takýto úkon nebol osobitným súdnym rozhodnutím určený za úkon neplatný, je treba takýto úkon považovať za platný a takto spotrebované peňažné prostriedky za trvania manželstva nemožno zahrnúť do vyporiadania BSM (bod 57). Konštatoval, že správne preto postupoval súd prvej inštancie, ak do vyporiadania BSM nezahrnul také peňažné prostriedky, ktoré boli spotrebované do zániku manželstva (bod 58). Nesprávnosť právneho posúdenia uvedeného v bodoch 54, 57 a 58 rozhodnutia odvolacieho súdu podľa žalobkyne spočíva v nesprávnej interpretácii § 145 Občianskeho zákonníka a odklone od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej výbery prostriedkov jedným z manželov v značnej sume bez súhlasu druhého manžela sa považuje za neplatný úkon a takéto prostriedky treba poňať do BSM. V tejto súvislosti poukázala na judikát R 42/1972 a tiež R 6/1972. Nakoľko žalovaný podal žiadosť o rozvod a následne počas rozvodového konania vybral z účtov všetky spoločné úspory v celkovej hodnote 19 883,08 €, mal sa podľa jej názoru odvolací súd touto skutočnosťou zaoberať a tiež jej procesnou obranou, ktorá však nie je uvedená ani v jednom rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Výbery robil žalovaný bez jej vedomia a súhlasu z účtov patriacich do BSM, avšak vedených na jeho meno, ku ktorým jej počas rozvodového konania zrušil dispozičné právo. Žalovaný v konaní nikdy ním tvrdené výdavky nezdokladoval a nie sú uvedené ani vo výpisoch z účtov na jeho meno, ktoré súdu poskytla banková inštitúcia. Za nesprávne právne posúdenie veci (bod 61 rozhodnutia odvolacieho súdu), nesprávnu interpretáciu § 145 ods. 2 a § 150 Občianskeho zákonníka a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalobkyňa pokladala tiež názor odvolacieho súdu, že k zaradeniu pôžičky žalobkyne od jej brata Ing. F. D. v sume 13 941,40 € (na základe zmluvy o pôžičke zo 17. januára 2005) bránilo samotné tvrdenie žalobkyne, že tieto peňažné prostriedky mala za trvania BSM spotrebovať. Poukázala na judikát R 57/1970, ktorý rieši situáciu, že ak za trvania manželstva vznikol dlh, z ktorého bol zaviazaný len jeden z manželov, ktorý napríklad vo vlastnom mene uzavrel zmluvu o pôžičke a ktorý takto získané peniaze vynaložil v skutočnosti na spoločný majetok zo svojho, sa prihliadne pri vyporiadaní BSM. To, čo každý z manželov vynaložil na spoločný majetok zo svojho, mu má uhradiť zo spoločného majetku druhý manžel vo výške zodpovedajúceho pomeru veľkosti podielu. Odvolací súd odmietol zaradiť predmetnú pôžičku do BSM, avšak zostatok tejto pôžičky, ktorá nebola do zániku manželstva spotrebovaná a ktorá zostala na jej účtoch, zaradil do masy BSM ako aktívum a nie ako pasívum, pričom sa nevyjadril k jej procesnej obrane, že pôžičku použila na spoločnú vec. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil (tak ako uviedla v dovolacom petite s tým, že celková hodnota majetku patriaceho do BSM

činí 113 359,27 €; žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie jej podielu sumu 1 772,925 € do 90 dní od právoplatnosti rozsudku; žalobkyni priznať plnú náhradu trov celého konania), prípadne napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Navrhla tiež odložiť vykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu do právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, nakoľko sú tu podľa jej tvrdení dôvody hodné osobitného zreteľa.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril, rozhodnutie súdov oboch inštancií považoval za vecne správne a podané dovolanie za nedôvodné. Žiadal, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol a priznal mu trovy dovolacieho konania. Uviedol, že v dovolaní žalobkyňa neuvádza žiadne nové argumentácie, ani skutočnosti, znova opakuje skutočnosti, na ktoré poukazovala v priebehu konania, avšak aj v dovolaní naďalej len v kontexte vlastných tvrdení a bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom reflektovala na skutočnosti, ktoré v priebehu konania uvádzal a preukazoval žalovaný. Mal za to, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd so skutočnosťami, ktoré vyšli najavo v priebehu konania a tvrdeniami žalobkyne, sa vysporiadali správne a dostatočným spôsobom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn.1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdov nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho

súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanovenia § 420 a § 421 CSP.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať d dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. V danom prípade žalobkyňa uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jeho právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (2 Cdo 154/2017, 9 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 84/2017, 8 Cdo 56/2017).

15. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

16. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. Dovolateľka v danom prípade spochybňuje súlad procesného postupu súdu prvej inštancie s ustanoveniami právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 pri výsluchu svedkyne (priateľky žalovaného) a

tiež pri vykonávaní dôkazov listinami na pojednávaní dňa 16. februára 2015.

18. Podľa § 123 O.s.p. účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

19. Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (strán sporu). Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

20. Ustanovenie § 126 ods. 2 O.s.p. upravovalo postupnosť úkonov súdu pri vykonávaní dôkazu výsluchom svedka (zistenie totožnosti svedka, zistenie okolností, ktoré mohli mať vplyv na jeho vierohodnosť, poučenie o význame svedeckej výpovede, poučenie o právach a povinnostiach svedka, poučenie o práve odoprieť výpoveď a o trestných následkoch krivej výpovede, výzva, aby sám vypovedal čo o veci vie, otázky na svedka kladené súdom, otázky na svedka kladené účastníkmi konania, ich zástupcami).

21. Ustanovenie § 129 O.s.p. upravovalo spôsob vykonávania dôkazu listinou. Vo všeobecnosti platilo, že ak zákon upravoval spôsob vykonania dôkazu, jeho vykonanie bolo možné iba spôsobom v zákone upraveným. Zákon stanovoval, že dôkaz listinou sa vykonával tak, že táto (alebo jej časť) sa na pojednávaní prečítala, alebo sa aspoň oboznámil jej obsah. Pod oboznámením obsahu listiny bolo treba rozumieť jej identifikáciu a oboznámenie účastníkov, prípadne ich zástupcov s tým, čo konkrétne táto listina obsahuje. Osobitný dôraz sa pritom kládol na zachytenie tejto skutočnosti (vykonania listinného dôkazu) do zápisnice o pojednávaní, navyše tak, aby bolo zrejmé, ktoré konkrétne listinné dôkazy a akým spôsobom boli na danom pojednávaní vykonané.

22. V občianskom súdnom konaní má účastník nie len procesné právo (zároveň povinnosť) označiť dôkazné prostriedky na preukázanie ním tvrdených skutočností (§ 101 ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 1 O.s.p.), ale tiež právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.). Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu bezprostredne vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov, na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s možnosťou účastníkov na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.), pretože obsah a účel týchto procesných práv účastníka je rozdielny. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania.

23. O tom, aký bol v tej-ktorej veci procesný postup súdu a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo spisu. To, ako prebiehalo pojednávanie, dovolací súd zisťuje zo zápisnice o pojednávaní.

24. Zo zápisnice súdu prvej inštancie o pojednávaní 16. februára 2015 (č.l. 1088 spisu) je zrejmé, že na návrh žalobkyne a k okolnostiam ňou navrhovaných (kúpa garsónky na M. ul. 1), za účasti oboch strán (účastníkov), ako aj ich zástupcov vykonával súd dokazovanie výsluchom svedkyne; na začiatku výsluchu zistil jej totožnosť, poučil ju o význame svedeckej výpovede, o jej právach a povinnostiach a o trestných následkoch krivej výpovede, a nakoľko k otázke kúpy garsónky (predmetu výsluchu) sa nevedela konkrétne vyjadriť (nepamätala si), boli jej samosudcom kladené otázky potrebné na doplnenie a vyjasnenie jej výpovede. So súhlasom samosudcu boli na svedkyňu kladené otázky i stranami (účastníkmi), ako aj ich zástupcami a súd im dal priestor na vyjadrenie k obsahu výpovede svedkyne. Po ukončení výsluchu svedkyne, súd vyzval žalovaného, aby oboznámil strany sporu s výpoveďou detí (O. a F.), ktoré uviedli do notárskej zápisnice a so súhlasom súdu ich výpovede nadiktoval do diktafónu.; kópiu vyjadrení oboch detí účastníkov (strán) s ich notársky osvedčeným podpismi predložil súdu v

stanovenej lehote. K uvedenému postupu súdu žiadne námietky zo strany žalobkyne, ani jej zástupkyne vznesené neboli.

24.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu postup súdu prvej inštancie pri vykonávaní dôkazov (§ 126, § 129 O.s.p.) zodpovedal zákonu. Dovolateľke v dôsledku zachovania tohto postupu žiadna ujma na jej procesných právach spôsobená nebola. Súd prvej inštancie jej vytvoril náležitú možnosť realizovať jej procesné oprávnenia a vyjadriť sa k jednotlivým vykonaným dôkazom. Procesným postupom, ktorý bol v súlade so zákonom, nemohlo byť porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

25. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalobkyňa namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

26. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

27. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa žalobkyňa domáhala, čo navrhoval žalovaný, ktoré dôkazy považoval za rozhodujúce, z akých skutkových záverov vychádzal, prečo považoval právne posúdenie súdu prvej inštancie za správne a osobitne a veľmi dôsledne sa vysporiadal s jednotlivými námietkami žalobkyne uvedenými v odvolaní. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu žalobkyne. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky.

28. Dovolateľka v dovolaní uvádza aj výhrady k právnym záverom odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä R 54/2012 a R 24/2017), ale i viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011,

4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď primerane R 54/2012, 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP zotrval aktuálny judikát R 24/2017.

29. K námietkam dovolateľky týkajúcich sa nedostatočného zistenia rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávneho vyhodnotenia niektorého dôkazu, najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že nie sú dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania), porovnaj judikáty R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Dovolenie v časti dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 písm. f/ CSP bolo preto potrebné odmietnuť pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c/ CSP.

30. Po zistení, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou tvrdenou vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd sa následne zaoberal prípustnosťou dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t.j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

31. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

32. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli toto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Nastolená otázka musí byť zároveň odvolacím súdom riešená a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

33. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, lebo podľa jej názoru sa odvolací súd pri právnom posudzovaní veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu, pretože v rozpore s ustanovením § 145 ods. 1, 2 a § 150 Občianskeho zákonníka nezahrnul do bezpodielového spoluvlastníctva manželov peňažné prostriedky, ktoré boli v značnej miere spotrebované jedným z manželov do zániku BSM bez vedomia a súhlasu druhého manžela (R 42/1972, R 6/1972), ako aj hodnotu pôžičky od svojho brata, ktorý dlh vznikol za trvania ich manželstva so žalovaným a boli vynaložené na spoločný majetok (R 57/1970).

34. V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka (§ 143 Občianskeho zákonníka). Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním (§ 144 Občianskeho zákonníka). Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný (§ 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne (§ 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (§ 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150 (§ 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti (§ 150 Občianskeho zákonníka).

35. Ustanovenie § 145 Občianskeho zákonníka upravuje vzájomné vzťahy manželov a tretích osôb vzhľadom na právne úkony, ktorými manželia disponujú so spoločnými vecami ako predmetom bezpodielového spoluvlastníctva. Skutočnosť, že každý z manželov je vlastníkom celej veci patriacej do bezpodielového spoluvlastníctva, je vyjadrená v tomto ustanovení oprávnením každého z manželov uskutočniť akékoľvek právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, a to s účinkami pre obidvoch manželov. Pokiaľ takýto právny úkon vybočuje z rámca bežných vecí, druhý manžel má podľa odseku 1 iba právo dovoliť sa neplatnosti právneho úkonu, ku ktorému nedal súhlas. V zmysle § 40a Občianskeho zákonníka pôjde o neplatnosť relatívnu. Právny úkon bude neplatný len za predpokladu, že sa druhý z manželov tejto neplatnosti dovoľá. Bežné veci týkajúce sa spoločnej veci môže vybavovať každý z manželov aj bez súhlasu druhého manžela.

36. V žalobkyňou označenom judikáte R 42/1972 je uvedené, že „ak jeden z manželov nakladal s vecami alebo úsporami, ktoré sú v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, spôsobom, ktorý je v rozpore s ustanovením § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, potom na tento neplatný úkon nemožno prihliadať a vec alebo úspory treba zaradiť do masy bezpodielového spoluvlastníctva a vyporiadať“. Ak jeden z manželov za trvania manželstva vybral z účtu peňažné prostriedky, ktoré boli predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nesie dôkazné bremeno o tom, že ich použil v súlade s § 144 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda najmä na bežnú spotrebu alebo na náklady spojené s užívaním a udržiavaním majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve; pokiaľ takéto použitie nepreukáže, je treba vybrané prostriedky zahrnúť do masy bezpodielového spoluvlastníctva a vyporiadať.

36.1. Prostriedky tvoriace spoločný majetok môže každý z manželov vyberať z účtu a používať pre bežnú spotrebu. Preto pri vyporiadaní spoločného majetku súdom nemožno prihliadať k čiastkam, ktoré boli vybrané z účtu alebo vkladnej knižky, na ktorých boli uložené úspory manželov, a spotrebované za trvania manželstva, pokiaľ ovšem nešlo o prostriedky vynaložené na výlučný majetok jedného z manželov alebo o prostriedky, s ktorými bolo nakladané v rozpore s § 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka (R 6/1972). Ide teda o posúdenie toho, či nakladanie s majetkom v konkrétnom prípade tvorí obvyklú správu majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (§ 145 ods. 2 Občianskeho

zákonníka). To, či v danej veci ide vzhľadom k majetkovým pomerom manželov o obvyklú správu, ponecháva zákon na úvahe súdov rozhodujúcich o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov; ich úvahu by mohol dovolací súd preskúmať, len pokiaľ by bola zjavne neprimeraná. Tak tomu však v danom prípade nebolo.

37. Súd prvej inštancie pri vyporiadaní stavov na jednotlivých účtoch vychádzal zo zostatkov ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t.j. k 24. novembru 2006. Uviedol, že i keď strany sporu nežili v spoločnej domácnosti od novembra 2004, neviedli spoločnú domácnosť, v konaní mal preukázané, že žalovaný po novembri 2004 (kedy bol z bytu na M. vyhodený a následne boli z bytu vyhodené aj ich deti) peniaze potreboval na zabezpečenie štúdia pre syna, zabezpečenie živobytia dcéry, ako aj na zabezpečenie svojho bytia a bývania obidvoch detí. Mal za to, že zo strany žalovaného dochádzalo k spotrebe finančných prostriedkov v prospech troch osôb, nakoľko musel okrem seba z jeho príjmu živiť dve deti. Syn v tom čase navštevoval vysokú školu v Prahe a dcéra študovala v Nemecku. Pri nástupe syna na vysokú školu mu žalovaný zakúpil počítač v hodnote 30 000 Sk, tiež mu mesačne prispieval na štúdium a dcéra išla na študijný pobyt do Nemecka. Navyše sa jednalo o účty, a to účet č.: XXXXXXXXXXXX na meno žalovaného, na ktoré boli poukázané len jeho diéty a cestovné náhrady a účet č.: XXXXXXXXXXXX, ku ktorému účtu mala dispozičné právo žalobkyňa do decembra 2004 a na ktorý bola poukázaná len výplata žalovaného. Do decembra 2004 žalovaný uhrádzal všetky platby za domácnosť, nájomné a inkaso, auto, leasingové splátky, pôžičky, sporenie detí, ako aj investičné životné poistenie žalobkyne. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobkyňa svoje výdavky nikdy nešpecifikovala, i keď predložila súdu listinné dôkazy ohľadom platenia nájmu, inkasa, telefónov po odchode žalovaného zo spoločnej domácnosti, nešpecifikovala však také výdavky, ktoré by nedokázala uhradiť zo svojej mzdy. Žalobkyňa svoj príjem za obdobie od leta 2005 - 2006 súdu nepreukázala, neuviedla číslo účtu, na ktorý jej boli poukazované finančné prostriedky zarobené v zahraničí tvrdiac, že peniaze dostávala na ruku. Navyše v byte na M. žalobkyňa od júla 2005 do decembra 2009 nebývala, teda nemohli jej vzniknúť také vysoké náklady za neobývaný byt. Odvolací súd sa v tomto smere s rozhodnutím súdu prvej inštancie stotožnil v celom rozsahu. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože v tomto prípade nešlo o nakladanie s majetkom v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov v rozpore s ustanovením § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka (viď bod 11, 12 odôvodnenia rozsudku dovolacieho súdu). Zo strany žalovaného išlo o úkony týkajúce sa zabezpečenia obvyklých každodenných potrieb rodiny, bežného chodu domácnosti, postupné čerpanie úspor na úhradu jeho potrieb a potrieb spoločných detí v potrebnom rozsahu, teda o bežné hospodárenie, ku ktorým nebol potrebný súhlas druhého manžela, t.j. žalobkyne. Ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva peňažné prostriedky na uvedených účtoch neexistovali, boli spotrebované za trvania manželstva a použité spôsobom, ktorý nezakladá povinnosť žalovaného ich do spoločného majetku nahradiť.

38. V ďalšom označenom judikáte, na ktorý poukazuje dovolateľka je uvedené, že „ak vznikol za trvania manželstva dlh, z ktorého bol zaviazaný len jeden z manželov, ktorý napr. uzavrel vlastným menom zmluvu o pôžičke, a ak boli takto získané peniaze použité na kúpu určitej veci, t.j. ak bola za ne získaná určitá majetková hodnota, patrí aj táto hodnota - za splnenia ostatných podmienok uvedených v § 143 Občianskeho zákonníka a bez ohľadu na to, či bola zmluva o pôžičke platne uzavretá - do bezpodielového spoluvlastníctva. K záväzku manžela, ktorý takto zaobstaral peniaze, ktorý je povinný ich vrátiť (či už ako plnenie zo zmluvy o pôžičke, či ako neoprávnený majetkový prospech v prípade, že zmluva o pôžičke nebola platne uzavretá) a ktorý ich vynaložil v skutočnosti na spoločný majetok zo svojho, sa prihliadne pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva“. Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva po rozvode sa vychádza principiálne zo zásady, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Zohľadňujú sa aj potreby maloletých detí, ako sa každý z manželov staral o rodinu a ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Súd prvej inštancie k požiadavke žalobkyne zaradiť do bezpodielového spoluvlastníctva aj hodnotu pôžičky od svojho brata, ktorá podľa jej tvrdení bola jej poskytnutá na základe zmluvy o pôžičke zo 17. januára 2005 v sume 420 000 Sk (13 941,40 €), poznamenal, že návrh na začatie konania bol podaný žalobkyňou v decembri 2007, ktorá po podaní tohto

návrhu neraz písomne sa vyjadrila vo veci, ako aj na pojednávaní, a až následne vo svojom písomnom podaní, ktoré bolo súdu doručené 30. decembra 2010 uviedla, že predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov má byť aj záväzok, t.j. pôžička od brata vo výške 420 000 Sk. Súd túto pôžičku považoval za účelovú a poukázal aj na tú skutočnosť, že v konaní sp.zn. 10C/481/2004 o manželské výživné žalobkyňa uviedla iný spôsob požičania si peňazí od brata, a to, že si požičala peniaze od brata priebežne mesačne vo výške 6 000 Sk, ktorú skutočnosť už v tomto konaní neuviedla. Odvolací súd vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že tvrdenia žalobkyne ohľadne tejto pôžičky boli značne rozporuplné, keď na jednej strane uvádzala, že táto bola poskytnutá na základe zmluvy zo 17. januára 2005, na druhej strane v konaní vedenom pod sp.zn. 10C 48/2004 o manželské výživné na pojednávaní dňa 7. novembra 2006 uviedla, že jej brat jej požičal finančné prostriedky v období od januára 2004 do júla 2005 v sume asi po 6 000 Sk mesačne, pričom na vrátenie tejto pôžičky bratovi použila sumu 50 000 Sk, ktoré vybrala z účtu vedeného na meno žalovaného. Z takýchto tvrdení totiž vyplýva, že pôžička mala byť poskytnutá skôr, ako bola uzavretá tvrdená zmluva o pôžičke zo 17. januára 2005. Konštatoval, že pokiaľ teda mali byť takto poskytnuté peňažné prostriedky z titulu pôžičky pred dňom 17. januára 2005, nemôže ísť o pôžičku z tohto dátumu. Poznamenal tiež, že nevierohodnosť tvrdení žalobkyne o tejto pôžičke vyplýva aj z toho, že táto v konaní nikdy nekonkretizovala podmienky, za akých bola táto pôžička uzavretá, teda dokedy mala byť vrátená, resp. či došlo k jej vráteniu a v akom rozsahu. Vierohodnosť jej tvrdení o existencii tejto pôžičky spochybňuje aj skutočnosť, že veriteľ jej brat sa preukázateľne vrátenia takejto pôžičky nikdy nedomáhal a takýto nárok ani voči žalobkyni a ani voči obidvom stranám nikdy na súde neuplatnil.

39. Dovolací súd z uvedených dôvodov uzatvára, že v predmetnej otázke, t.j. v otázke dlhu vzniknutého za trvania manželstva zo záväzku, ktorý uzavrel len jeden z manželov a vynaloženie týchto finančných prostriedkov na spoločný majetok sa odvolací súd neodklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ak odvolací súd s prihliadnutím na konkrétne skutkové okolnosti dospel k právnomu záveru, že žalobkyňa nepreukázala uzavretie ňou deklarovanej pôžičky a na túto pôžičku neprihliadol pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva. Sama polemika s právnymi závermi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu dovolacieho súdu k právnomu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

40. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné. Vzhľadom na to odmietol jej dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c/CSP.

41. Okresný súd Košice II uznesením z 18. mája 2015 č.k. 41C/173/2007-1393 nevyhovel námietkam žalobkyne na opravu a doplnenie zápisníc z pojednávaní konaných v dňoch 13. februára 2012, 16. apríla 2012, 12. novembra 2012, 18. februára 2013, 23. septembra 2013, 16. februára 2015. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa v konaní po doručení zápisníc z pojednávaní písomnými podaniami podávala námietky proti zneniu zápisníc z pojednávania a žiadala, aby súd vyhovel jej námietkam a pristúpil k oprave zápisníc a tieto doplnil v súlade s obsahom jej podaní. S poukazom na ustanovenie § 52 ods. 3 a 4 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, špeciálny súd a vojenské sudy, ako aj na § 40 ods. 1 O.s.p. uzavrel, že na pojednávaní súd protokoluje iba podstatný obsah prednesov týkajúcich sa vyjadrenia vo veci samej, čo sa aj stalo, nakoľko na pojednávaniach bol do zápisnice diktovaný podstatný obsah prednesov tak strán sporu (účastníkov konania), ako aj ich zástupcov. Ohľadne námietky žalobkyne, že boli zle uvedené čísla účtov v zápisnici, resp. že tieto boli vybodkované, k tomu uviedol, že uvedenú chybu v zápisnici následne opravil na ďalšom pojednávaní, keď po dotaze na účastníkov konania tieto upresnili čísla účtov. Z uvedeného vyvodil, že neboli splnené podmienky na doplnenie, ani opravu zápisníc, a preto námietkam žalobkyne nevyhovel. Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie žalobkyňa.

42. Krajský súd v Košiciach uznesením z 12. októbra 2016 sp.zn. 1Co/517/2015 odvolanie žalobkyne odmietol. Rozhodnutie o odmietnutí odvolania (§ 386 písm. c/ CSP) odôvodnil tým, že odvolanie

smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Uznesenie, ktorým súd rozhoduje o návrhu na doplnenie alebo opravu zápisnice, je procesným uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania a proti takémuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné (§ 202 ods. 3 písm. a/ O.s.p.).

43. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z toho, že jej bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces [§ 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Namietala, že odvolací súd v bode 8 a 9 odôvodnenia rozhodnutia poukazuje na ustanovenie § 40 ods. 3 O.s.p., pritom sa však namietanými procesnými vadami ňou v odvolaní uvedených nezaoberal a odvolanie odmietol ako neprípustné. Navrhovala, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

44. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustný, preto dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

45. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) dovolací súd uvádza, že v zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd zmätočnosti, ktoré sú vymenované v ustanoveniach § 420 písm. a/ až f/ CSP. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

46. Žalobkyňa dovolaním napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol jej odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým nevyhovel jej námietkam na opravu a doplnenie zápisníc z pojednávania. Jej dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nie je ani rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Uznesenie, ktorým súd rozhoduje o návrhu na doplnenie alebo opravu zápisnice, je procesným uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania, pričom proti nemu nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP). Žalobkyňou podané dovolanie je preto procesne neprípustné.

47. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

48. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

49. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.